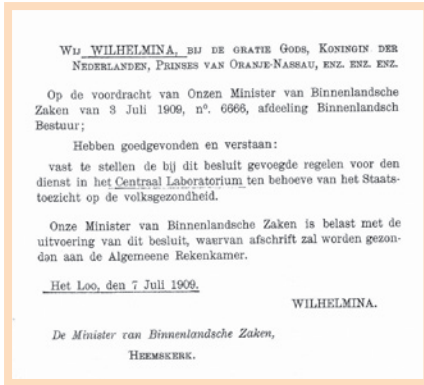

HISTORISCH OVERZICHT

BACTERIËNJAGERS EN ANDERE VERHALEN

1865 Geneeskundig inspecteurs
 Het Geneeskundig Staatstoezicht wordt ingesteld en de Nederlandse overheid stelt inspecteurs voor de volksgezondheid aan. Deze staan te boek als 'hygiënisten' omdat zij vooral strijden voor een betere openbare hygiëne. Zo pleiten zij o.a. voor betere huisvesting, schoon (drink)water en effectieve vuilverwijdering- en verwerking.

1909 Centraal Laboratorium
 De overheid komt tegemoet aan het al tientallen jaren gevoerde pleidooi voor een eigen laboratorium voor de inspecteurs voor de volksgezondheid. Het Centraal Laboratorium ten behoeve van het Staatstoezicht op de Volksgezondheid wordt gevestigd in het complex Sterrenbosch aan de Catharijnesingel in Utrecht. De arbeidsomstandigheden in het laboratorium zijn moeilijk; veel te weinig mensen voor het werk in een te kleine ruimte, terwijl het werkaanbod snel toeneemt. Naast onderzoek naar ziekten als cholera, difterie, tuberculose, tyfus, syfilis en later de Spaanse griep, richt het laboratorium zich ook op onderzoek van voeding, geneesmiddelen en water- en luchtverontreiniging.

1919 Rijks-Serologisch Instituut
 De overheid besluit de productie van sera en vaccins niet langer aan het particulier initiatief over te laten. Het Bacterio-Therapeutisch Instituut (BTI) van de Utrechtse hoogleraar Spronck wordt omgevormd tot het Rijks-Serologisch Instituut en wordt ondergebracht bij het Centraal Laboratorium.

1934 Rijksinstituut voor de Volksgezondheid
 De economische crisis noopt tot bezuinigingen; het Centraal Laboratorium fuseert met het Rijks-Serologisch Instituut tot het Rijksinstituut voor de Volksgezondheid (RIV).

→ Oprichting Centraal Laboratorium, algemeen beschouwd als startpunt RIVM

1830

1840

1850

1860

1870

1880

1890

1900

1910

1920

1930

→ (-1899) Ontstaan gemeentelijke reinigingsdiensten

→ Instelling Keuringsdienst van Waren

→ Oprichting Rijksbureau voor Drinkwatervoorziening, later Rijksinstituut voor Drinkwatervoorziening (RID)

→ Beurskrach

1832 Cholera
 Nederland wordt in de 19^e eeuw geteisterd door vier cholera-epidemieën, in 1832-1833, 1848-1849, 1853-1855 en 1866-1867. De ziekte maakt diepe indruk en stimuleert de behoefte aan medisch staatstoezicht.

1882 Doorbraak bacteriologie
 Robert Koch ontdekt de verwekkers van tuberculose. Niet lang daarna worden ook de verwekkers van cholera, difterie, tyfus, tetanus, pest en syfilis ontdekt. Louis Pasteur ontwikkelt de ziektekiemtheorie, de sterilisatiemethode en ontwikkelt een vaccin tegen rabiës.

1900 Succes preventieve geneeskunde
 Het bewustzijn over de relatie tussen leefmilieu en het voorkomen van ziekten, groeit. De preventieve geneeskunde, gericht op gezonde voeding, schoon water en hygiënische leefomstandigheden, draagt sterk bij aan de sterftedaling aan het einde van de 19^e eeuw en de vroege 20^e eeuw. De bijdrage van de medisch-therapeutische vooruitgang is nog beperkt.

1914-1918 Eerste Wereldoorlog en Spaanse griep
 In het laatste jaar van de Eerste Wereldoorlog breekt de Spaanse griep uit. De ziekte eist in korte tijd meer dodelijke (militaire) slachtoffers dan het oorlogsgeweld in de jaren daarvoor. De griep eist ca. 40 miljoen mensenlevens wereldwijd, 27.000 in Nederland.

1940-1945 **Moeilijke omstandigheden**

Het RIV draait overuren om aan de vraag naar sera en vaccins te voldoen. Daarnaast worden er veel 'oorlogs-onderzoeken' uitgevoerd, zoals naar de voedingswaarde van bloembollen en naar de surrogaten van thee en tabak. Veel aanvragen tot onderzoek kunnen niet worden gehonoreerd. De beschikbare proefdieren zijn grotendeels nodig voor het vitamine-onderzoek, de controle van de door de staat verschaft vitamine D-tabletten. Aan het einde van de oorlog is het RIV in deplorabele staat; aan alles - geld, middelen, capaciteit en ruimte - is een enorm gebrek. Nederland is hierdoor niet langer in staat om voor zijn eigen productie van sera en vaccins te zorgen.

1950 **Marshallhulp**

Het RIV ontvangt 3,5 miljoen gulden aan Marshallhulp. Het RIV wordt groot opgezet zodat Nederland voor vaccins niet langer afhankelijk is van import en om eventueel, bij een oorlog met het Oostblok, voldoende sera en vaccins te kunnen fabriceren voor het militaire apparaat van de NAVO.

1951 **Eerste bevolkingsonderzoek**

Het RIV start de eerste van een serie bevolkingsonderzoeken, nl. de screening van alle zwangeren op syfilis. Al snel wordt de screening gedecentraliseerd naar een netwerk van Streeklaboratoria voor de Volksgezondheid, waarvan het RIV er één is.

1953 **Verhuizing naar Bilthoven**

Het RIV verhuist naar de nieuwbouw in Bilthoven. Het betekent een keerpunt in de vaccinproductie. In de jaren '50 en '60 worden grote successen geboekt in de ontwikkeling en productie van vaccins, tegen o.a. polio en pokken.

1935

75

1940

1945

1950

200

1955

→ Start Koude Oorlog

→ Oprichting World Health Organization (WHO)

→ Oprichting Stichting Compost, later Instituut voor Afvalstoffen onderzoek (1981)

→ Het RIV krijgt een laboratorium voor onderzoek van Bodem, Water en Lucht
→ Start Centraal Pokstof Laboratorium

1940-1945 **Tweede Wereldoorlog**

'50 **Opkomst massaproductie**

Om de wereldvoedselproductie te verhogen neemt de toepassing van chemicaliën in de landbouw en de voedingstechnologie toe. Ook de industriële emissies die het gevolg zijn van de massaproductie zorgen voor nieuwe milieu- en gezondheidsrisico's.

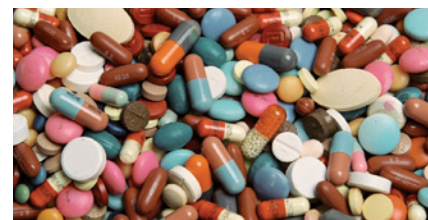

BACTERIËNJAGERS EN ANDERE VERHALEN

- 1957 **Rijksvaccinatieprogramma**
Het vaccinatieprogramma krijgt geleidelijk vorm. Een massale landelijke inentings-campagne tegen polio wordt gezien als het begin van het Rijksvaccinatie-programma (RVP). Het RVP bestaat dan uit vaccins tegen difterie, tetanus, polio en kinkhoest. In de jaren die volgen wordt het programma stapsgewijs uitgebreid met vaccinaties tegen bof, mazelen, rodehond, *Haemophilus influenzae* type b, meningokokken C, pneumokokken, hepatitis B en baarmoederhalskanker (HPV).
- 1958 **Afdeling Radioactiviteit**
Het RIV krijgt een afdeling Radio-activiteit, die in 1961 uitgroeit tot een zelfstandig Laboratorium voor Stralingsonderzoek.

- 1959 **Start Nationaal Vergiftigingen Informatie Centrum**
Het centrum behandelt een snel groeiend aantal informatievragen van professionals over landbouwgif, huishoudmiddelen en geneesmiddelen.
- 1960 **Accentverschuiving**
Milieuonderzoek krijgt een steeds belangrijkere positie binnen het RIV. Het instituut werkt praktische beleids-instrumenten uit, bv. rond de registratie van lucht- en waterverontreiniging. Op het gebied van de milieutoxicologie verwerft het RIV internationale reputatie.
- 1962 **Oprichting laboratorium voor chemisch levensmiddelenonderzoek**
Belangrijke kwesties waren o.a. aflatoxines en later ook bestrijdingsmiddelen, N-nitrosaminen, het DES-hormoon en dioxines.
- 1963 **Verbreding geneesmiddelenonderzoek**
De verplichte registratie van genees-middelen betekent voor het RIV een verbreding van het geneesmiddelen-onderzoek. Het RIV ondersteunt het College ter Beoordeling van Geneesmiddelen bij de beoordeling van de kwaliteit van biotechnologische geneesmiddelen en de veiligheid van geneesmiddelen in het algemeen. Het Rijksinstituut voor Geneesmiddelen-onderzoek (RIGO) beoordeelt de kwaliteit van chemische genees-middelen.

AANTAL MEDEWERKERS

→ Euratom-verdrag (1957)   → Publicatie van het boek 'Silent Spring' van Rachel Carson, start van de milieubeweging (1962)

- 1956 **Polio-epidemie**
Veel landen worden geteisterd door grote polio-epidemieën. In Nederland worden 2200 gevallen van polio gemeld.

- 1958-1962 **Kernproeven**
Atmosferische kernwapenproeven veroorzaken radioactieve fallout en grote publieke onrust.
- 1959 **Salmonella-epidemie**
De grootschalige naoorlogse import van (besmet) veevoeder leidt tot sterke verspreiding van salmonella. In de jaren '50 en '60 stijgt tevens de vleesconsumptie, vooral gehakt is populair: 'woensdag gehaktdag'. Gehaktballen worden vaak onvoldoende lang gebakken om alle salmonellabacteriën te doden.

- 1961 **Softenon**
Het geneesmiddel thalidomide (softenon) blijkt bij gebruik door zwangeren op uitgebreide schaal te leiden tot de geboorte van kinderen met ernstige aangeboren afwijkingen. Twee jaar later voert Nederland de verplichte registratie van geneesmiddelen in en richt hiertoe het College ter Beoordeling van Geneesmiddelen op (CBG).

- 1962 **Oprichting Inspectie Milieuhygiëne**
Het bewustzijn groeit dat de industriële massaproductie, de intensieve veehouderij en een overvloedig gebruik van bestrijdingsmiddelen niet meer uitsluitend economische groei en vooruitgang met zich meebrengen.

1969 Wereldwijde bestrijding pokken
 Het RIV wordt aangewezen als 'International reference institute for smallpox vaccine control' van de WHO. Het RIV levert met de productie van miljoenen doses pokkenvaccin (vanaf 1958) een belangrijke bijdrage aan het bestrijdingsprogramma van de WHO.

1971 Walcherenonderzoek
 De salmonella-epidemie is in Nederland op haar hoogtepunt en het RIV trekt internationale belangstelling met het Walcherenonderzoek waarin het verband wordt onderzocht tussen salmonellabesmettingen bij mensen, dieren en in het milieu. Conclusie is dat salmonella zo verspreid in het milieu voorkomt dat het niet meer uit Nederland kan worden verbannen.

1972 Urgentienota Milieuhygiëne
 Het RIV levert een essentiële bijdrage aan het eerste Nederlandse milieubeleidsplan, de Urgentienota Milieuhygiëne, waarin een relatie wordt gelegd tussen milieu en volksgezondheid.

1973 Nationaal Meetcentrum Lucht
 Vanwege de expertise van het RIV met geautomatiseerde dataverwerking wordt het instituut in 1969 aangewezen tot 'Nationaal referentiecentrum voor meting van luchtverontreiniging'. In 1973 wordt het Nationale Meetcentrum bij het RIV in gebruik genomen.

1974 Hielprik
 Start bevolkingsonderzoek bij pasgeborenen met screening voor phenylketonurie (PKU) in bloedmonsters verkregen met de hielprik.

1977 Dierproevenbeleid
 Als mede-oprichter van de Landelijke Werkcommissie Laboratoriumdieren (1962) is het RIV betrokken bij de totstandkoming van wetgeving op het gebied van het gebruik van proefdieren. Het instituut realiseert zelf een forse daling van gebruikte dieren, mede door de ontwikkeling van alternatieve onderzoeksmethoden.

1980 Onderzoek welvaartsziekten
 Het RIV doet vanaf eind jaren '70 epidemiologisch onderzoek naar de belangrijkste chronische ziekten, zoals kanker en hart- en vaatziekten, suikerziekte en overgewicht, en de bijdrage daaraan van ongezonde leefgewoonten, zoals roken, overmatig alcoholgebruik, inactiviteit en ongezonde voeding. In de jaren die volgen speelt het RIV een belangrijke rol in grote en langdurige bevolkingsonderzoeken zoals het Peilstationsproject Hart- en Vaatziekten (PPHV) en de opvolgers daarvan, het internationaal EPIC-onderzoek naar de relatie tussen voeding en kanker, en de Zutphen-studie over gezondheid en leefstijl bij ouderen.

1965

1970

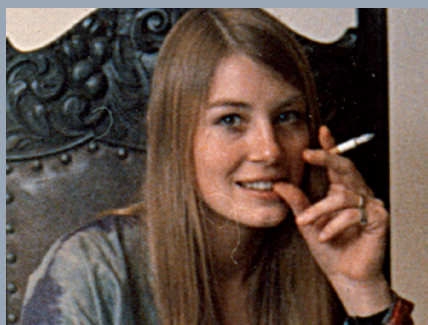
1975

1980

→ Start preventief onderzoek baarmoederhalskanker

→ In Lekkerkerk blijkt de grond sterk verontreinigd
 → WHO verklaart de wereld pokkenvrij

'60-'70 Verandering levensstijl
 De welvaarts groei, massaconsumptie en secularisering van de samenleving in de jaren '60 en '70 leiden tot een verandering van levensstijl.

1969 Vergiftiging van de Rijn
 Massale vissterfte door vergiftiging van de Rijn met endosulfan stimuleert, net als de luchtverontreiniging in het Rijnmondgebied, de oprichting van de landelijke en regionale meetnetten. Ook vormt het de aanzet voor Europese regelgeving op het gebied van milieu.

1972 Club van Rome
 De Club van Rome komt met het rapport 'Grenzen aan de groei'.

1980 Hart- en vaatziekten
 In Nederland is de sterfte aan infectieziekten gedaald naar ca. 4 per 100.000 inwoners. De sterfte aan hart- en vaatziekten is ca. 365 per 100.000 inwoners. Aan kanker sterven ca. 220 mensen per 100.000 inwoners.

1981 Laatste voorraad pokkenvirus
De laatste voorraad pokkenvirus wordt van het RIV overgebracht naar de Centers for Diseases Control in de Verenigde Staten.

1984 Oprichting RIVM
De ministerraad besluit tot een bundeling van taken op het gebied van volksgezondheid en milieuhygiëne. Het RIV, het Rijksinstituut voor Drinkwatervoorziening (RID) en het Instituut voor Afvalstoffen onderzoek (IVA) - die al langer intensief samenwerken door o.a. Lekkerkerk en het ontstaan van EG-milieurichtlijnen - fuseren tot het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieuhygiëne (later Milieu), het RIVM.

1987 Opening Landelijk Meetnet Luchtkwaliteit
Het luchtmeetnet is door de jaren heen volledig geautomatiseerd. Op 48 locaties zijn honderden monitoren in bedrijf om de concentraties van verontreinigende stoffen in lucht en regenwater te bepalen. De data gaan ieder uur naar het RIVM.

1988 Massale zeehondensterfte
Het RIVM speelt een grote rol bij de identificatie van het virus. Een veldstudie naar de effecten van milieuverontreiniging op het immuunsysteem van zeehonden draagt verder bij aan de erkenning en ontwikkeling van het immuuntoxicologisch onderzoek van het RIVM.

1988 Zorgen voor Morgen
Het RIVM neemt het initiatief tot het nationaal onderzoeksprogramma 'Mondiale luchtverontreiniging en klimaatverandering'. In de publicatie 'Zorgen voor Morgen', de eerste nationale milieuverkenning, bespreekt het RIVM de milieuproblematiek op mondiaal, maar ook op nationaal en lokaal niveau. Het instituut geeft daarmee voor het eerst concreet invulling aan haar nieuwe taak op het gebied van strategische beleidsbepaling.

1990 Opening Landelijk Meetnet Radioactiviteit
In het Nationaal Plan Kernongevallenbestrijding is het RIVM aangewezen als nationaal facilitator voor de technische informatievoorziening.

1992 Europese samenwerking
Het RIVM maakt deel uit van diverse netwerken ter ondersteuning van de Europese Commissie. Het is betrokken bij de totstandkoming en uitvoering van Europese regelgeving en er ontstaat nauwe samenwerking met diverse Europese instituten.

1993 Volksgezondheid Toekomstverkenning
Het RIVM brengt de eerste Volksgezondheid Toekomstverkenning (VTV) uit, de pendant van 'Zorgen voor Morgen' op volksgezondheidsgebied. Conclusie is o.a. dat er meer gedaan moet worden aan de preventie van chronische ziekten. Vanaf nu komt de VTV elke vier jaar uit.

AANTAL MEDEWERKERS

1980

1985

1990

1995

→ Opkomst aids

→ Massale zeehondensterfte

→ Val van de Muur

→ Instelling Nationaal Plan Kernongevallenbestrijding
→ Start preventief onderzoek borstkanker

→ Bijlmercrash
→ Polio-epidemie in 'bible belt'

→ Opkomst internet
→ Instelling European Medicines Agency
→ Instelling European Environment Agency

1200

1985 Zure regen
Het ministerie van VROM zet de eerste grootschalige milieucampagne van Nederland op, onder het motto 'Stop zure regen'.

1986 Tsjernobyl
Het ongeluk met de kernreactor in Tsjernobyl heeft een enorme maatschappelijke impact. De regering besluit om een organisatie voor kernongevallenbestrijding op te bouwen.

1992 Oprichting Europese Unie (Verdrag van Maastricht)
De bevoegdheden van de Europese (Economische) Gemeenschap worden vergroot voor een groot aantal beleids-terreinen. Steeds meer regelgeving en normen worden op Europees niveau ontwikkeld in plaats van in de afzonderlijke lidstaten.

1996 Wet op het RIVM

In de Wet op het RIVM is vastgelegd dat opdrachtgevers geen invloed hebben op de inrichting en resultaten van de werkzaamheden. Ook mag het RIVM onafhankelijk van de opdrachtgevers rapporteren over onderzoeksresultaten.

1996 RIGO wordt onderdeel RIVM

De integratie van het Rijksinstituut voor Geneesmiddelenonderzoek betekent een bijna verdubbeling van de geneesmiddelenactiviteiten van het RIVM.

1998 Lancering www.rivm.nl

Al snel volgen diverse websites als www.nationaalkompas.nl en www.zorgatlas.nl die voor professionals en burgers brede toegang geven tot gestructureerde inhoudelijke informatie.

1998 Bijlerramp

Het RIVM wordt gevraagd om de mogelijke gezondheidsaspecten van de Bijlerramp (1992) te onderzoeken.

2000 Vuurwerkcramp Enschede

De Milieu Ongevallen Dienst (MOD) van het RIVM voert kort na de vuurwerkexplosie in Enschede omgevingsmetingen uit. In de maanden die volgen coördineert het RIVM een uitgebreid gezondheidsonderzoek.

2002 Europese vergelijkingen

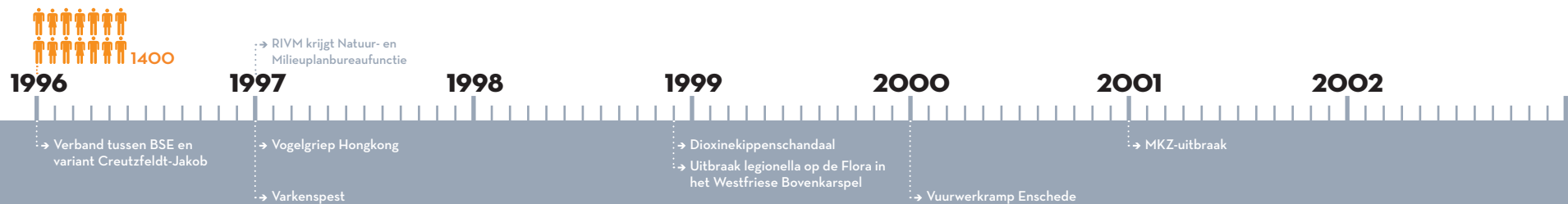
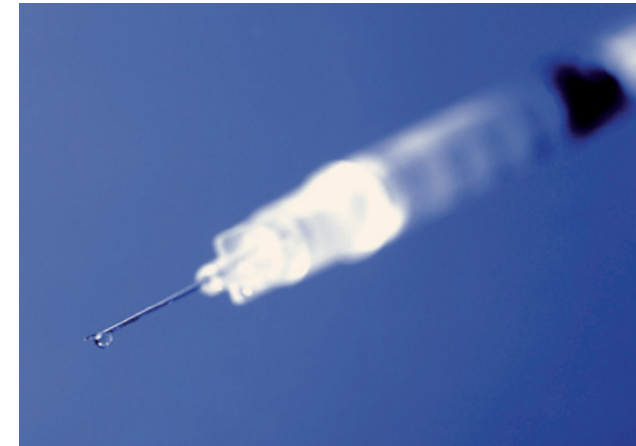
In de derde Volksgezondheid Toekomstverkenning staan voor het eerst vergelijkingen met andere EU-landen centraal. Wat betreft de levensverwachting van vrouwen en de sterfte rond de geboorte raakt Nederland bij de burens achterop. Het gezondheidsbeleid haakt hier op in.

2002 Centrum voor Externe Veiligheid en CGOR

Bij het RIVM wordt het nationaal Centrum voor Externe Veiligheid en Vuurwerk (CEV) opgericht. Een jaar later volgt het Centrum voor Gezondheidsonderzoek bij Rampen (CGOR), dat kennis over gezondheidsonderzoek bij rampen moet ontsluiten en beschikbaar maken.

2003 Afsplitsing vaccinactiviteiten

Een groot deel van de vaccinactiviteiten van het RIVM gaat over naar het Nederlands Vaccins Instituut (NVI).

1997 Kyoto-protocol

Protocol onder het Klimaatverdrag ter vermindering van de broeikasgassen.

2001 Aanslag World Trade Center

In de jaren na 9/11 worden in Nederland poederbrieven bezorgd en groeit de angst voor een terreuraanslag. Een aanval met het pokkenvirus wordt gezien als een *worst case scenario*. Nederland legt een vaccinvoorraad aan om de hele bevolking in geval van nood tegen pokken in te kunnen enten.

2004 Ons eten gemeten

Ons voedsel is veiliger dan ooit, maar Nederlanders eten te veel en verkeerd. Hierdoor wordt aanzienlijk gezondheidsverlies geleden en leven we gemiddeld twee jaar korter. Dat zijn enkele belangrijke conclusies uit het RIVM-rapport 'Ons eten gemeten'. Het rapport geeft voor de eerste keer in Nederland een totaaloverzicht van de beschikbare kennis op het gebied van de voedselconsumptie, de voedselveiligheid, en de gevolgen voor de gezondheid op lange termijn.

2005 Verbreding taken en publieksfunctie

De herijking van de organisatie van het zorgveld en de aankomende stelselwijziging van de ziektekostenverzekering leiden tot een verbreding van taken van het RIVM. Naast onderzoek en advies voor overheden wordt het RIVM verantwoordelijk voor regiefuncties en de landelijke coördinatie van preventie- en interventieprogramma's. Het RIVM krijgt bovendien een grotere rol bij de voorlichting aan het publiek. Zo maakt het RIVM ter ondersteuning van de stelselwijziging in de ziektekostenverzekering de site kiesBeter.nl. Ook brengt het RIVM in 2006 de eerste Zorgbalans uit. Dit is het eerste nationale rapport over de kwaliteit, toegankelijkheid en kosten van de Nederlandse gezondheidszorg. Voortaan komt de Zorgbalans elke twee jaar uit.

2005 Centrum Infectieziektenbestrijding

Een reeks van epidemieën, uitbraken en incidenten die begon in de jaren tachtig met aids en gevolgd werd door polio (1992/93), legionella (1999), BSE, vogelgriep en uiteindelijk SARS in 2003, vormen de aanloop tot de oprichting van het Centrum Infectieziektenbestrijding bij het RIVM.

2005 Fijnstof nader bekeken

Het RIVM publiceert samen met het Milieu en Natuurplanbureau een reviewrapport waarin alle feiten en onzekerheden over het dossier fijnstof in samenhang gepresenteerd worden.

2006 Polonium-210

Het RIVM onderzoekt 24 Nederlandse burgers op mogelijke besmetting met polonium-210. Deze personen logeerden ten tijde van de vergiftiging van Litvinenko in het Millenium Hotel in Londen.

2006 Actief in terreurbestrijding

Het RIVM brengt aan de Nationaal Coördinator Terreurbestrijding (NCTB) advies uit om de weerbaarheid tegen chemische, biologische, nucleaire en radiologische aanslagen te verhogen.

2006 Centrum voor Bevolkingsonderzoek

Vanaf 1 januari 2006 coördineert het RIVM de landelijke bevolkingsonderzoeken. Het nieuwe Centrum is een van de centra in het kader van de nieuwe taken van het RIVM op het gebied van de volksgezondheid.

2002

- De Keuringsdienst van Waren gaat op in de Voedsel- en Warenautoriteit
- Instelling European Food Safety Authority

2003

- Vogelgriep onder pluimvee in Nederland

2004

→ RIVM wordt agentschap

- Overgewicht is welvaartsziekte nummer 1 geworden
- Instelling European Centre for Disease Prevention and Control

2005

2003 SARS-crisis

De WHO slaat op 12 maart wereldwijd alarm in verband met meerdere gevallen van Severe Acute Respiratory Syndrome (SARS). De landen die het meest werden getroffen, waren China, Canada, Singapore en Vietnam.

2005 Maatschappelijk debat over het Besluit Luchtkwaliteit

Overschrijdingen van fijnstofconcentraties komen in Nederland op grote schaal voor, waardoor ruimtelijke ontwikkelingen in het gedrang komen.

2006 Vergiftiging ex-spion Litvinenko

De Russische ex-spion Alexander Litvinenko overlijdt in een Londens ziekenhuis na vergiftiging met het radioactieve polonium-210. Zelf wijst hij de Russische geheime dienst aan als dader.

2006 Onderzoek Q-koorts

Het RIVM start een onderzoek naar de oorzaken van de uitbraak van Q-koorts. De omvang van de epidemie is uniek in de wereld. De oorzaak wordt gezocht bij geiten. Met een reeks van maatregelen (vaccinatie, hygiëne, etc.) wordt geprobeerd de epidemie te stoppen.

2007 REACH-helppesdesk van start

Met de REACH-helppesdesk ondersteunt de overheid bedrijven en hun branch-organisaties bij de uitvoering van REACH, de Europese verordening over chemische stoffen. Het RIVM en SenterNovem voeren deze helppesdesk gezamenlijk uit.

2007 Nepgeneesmiddelen

Het internet wordt steeds meer gebruikt als medium voor de verkoop van vervalste geneesmiddelen en gezondheidsproducten. Het RIVM onderzoekt in beslag genomen producten en draagt daarmee bij aan de bescherming van de consument.

2007 Centrum Gezond Leven

Het RIVM richt zich met het nieuwe Centrum Gezond Leven op de bevordering van het gebruik van effectieve leefstijlinterventies.

2008 Entadministraties bij RIVM

De entadministraties die verantwoordelijk zijn voor de coördinatie en uitvoering van het Rijksvaccinatieprogramma worden geïntegreerd in het RIVM. Het RVP bestaat sinds 2007 50 jaar en heeft een bereik van 95%. Het programma beschermt kinderen tegen elf ernstige infectieziekten.

2008 Oprichting KIR-nano

Het nieuwe Kennis- en Informatiepunt Risico's van Nanotechnologie (KIR-nano) brengt de potentiële risico's in kaart voor vier belangrijke toepassingsgebieden: geneesmiddelen en medische technologie, voeding, consumentenproducten en milieu.

2008 Rookverbod

Het RIVM heeft samen met de Voedsel- en Warenautoriteit voor en na de invoering van het rookverbod de luchtkwaliteit gemeten in horecagelegenheden. De hoeveelheid fijnstof bleek na de invoering van het rookverbod negen keer lager te zijn dan ervoor.

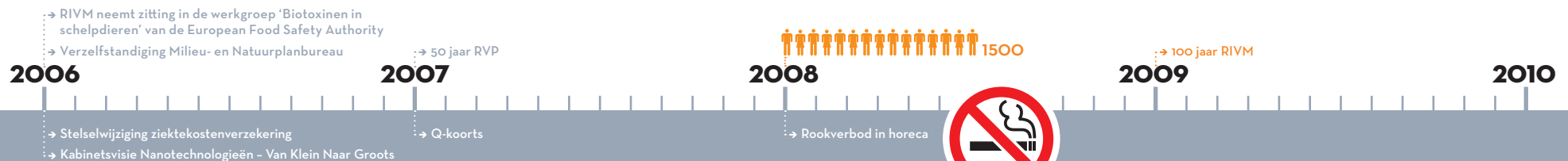
2008 Marburgvirus

Na besmetting van een Nederlandse toeriste worden onder coördinatie van het RIVM alle maatregelen getroffen om verdere verspreiding van het Marburgvirus te voorkomen.

Trends voor de toekomst

Meer coördinatie- en regietaken en een grotere rol in de publieksvoorlichting zorgen voor een duidelijke accentverschuiving van onderzoeksinstituut naar kenniscentrum. Daarnaast neemt door de globalisering de schaalgrootte van het werk- en onderzoeksterrein toe. De activiteiten van het RIVM zullen daardoor steeds vaker in internationale context en in samenwerking met partners worden uitgevoerd.

2006 Klimaatverandering

De film 'An Inconvenient Truth' komt uit; klimaatverandering staat wereldwijd hoog op de agenda. Veranderingen in het klimaat kunnen indirect effect hebben op aandoeningen gerelateerd aan luchtkwaliteit, allergieën, water- en voedselgerelateerde ziekten en vectorgebonden aandoeningen. Stijgende temperaturen vergroten het leefgebied van o.a. insecten, bacteriën, schimmels en algen en spelen zo een rol bij de verspreiding van ziekten.

2007 Stijging chronische ziekten

Naast de vergrijzing draagt een ongezonde leefstijl in belangrijke mate bij aan de ziektelast in Nederland. Het aantal mensen met een chronische ziekte zoals diabetes, osteoporose en COPD neemt toe.

2008 Marburgvirus

In de laatste decennia zijn het wereldwijde handelsverkeer en toerisme explosief gegroeid. Dit brengt nieuwe risico's met zich mee. Op 11 juli 2008 overlijdt in het Leids Universitair Medisch Centrum een Nederlandse vrouw die tijdens vakantie in Oeganda besmet was geraakt met het Marburgvirus. Het virus veroorzaakt hemorragische koorts, een zeer ernstige en zeldzame infectieziekte.

Trends voor de toekomst

Kanker vervangt hart- en vaatziekten als grootste doodsoorzaak. Ook chronische niet-fatale aandoeningen worden steeds belangrijker. Waakzaamheid op nieuwe infectieziekten en nieuwe problemen in ons leefmilieu blijft intussen geboden. Tegelijkertijd wordt door samenwerkende wetenschappers en industrie met succes gewerkt aan innovaties waardoor nieuwe mogelijkheden ontstaan voor preventie, diagnose en behandeling van vele aandoeningen.